

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Федерка Тетяна Миколаївна

УДК 657

**Облік і аналіз розрахунків за виплатами працівникам у
сільськогосподарських підприємствах Ізмаїльського району
Одеської області**

071 – Облік і оподаткування

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи на здобуття
освітнього ступеня «магістр»

Одеса – 2020

Кваліфікаційною роботою є рукопис.

Робота виконана в Одеському державному аграрному університеті

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Крюкова Ірина Олександрівна
Одеський державний аграрний університет,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

Рецензент: доктор економічних наук, професор
Маренич Тетяна Григорівна
Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. П. Василенка ,
завідувач кафедри обліку та аудиту

Захист відбудеться «23» грудня 2020 року о 9:00 годині на засіданні
Екзаменаційної комісії в Одеському державному аграрному університеті за
адресою: 65039, м. Одеса, пров. Матросова, 6, ауд. 722.

Автореферат надрукований «18» грудня 2020 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В сучасних умовах євроінтеграційних перетворень та завершення земельної реформи на селі в аграрному виробництві відбуваються значні зміни в організації праці та її оплати. Достатня забезпеченість підприємства трудовими ресурсами, їх раціональне використання, підвищення продуктивності праці, правильна система оплати є необхідною передумовою зростання обсягів виробництва та покращення результатів діяльності аграрних формувань.

Від побудови ефективної системи обліку праці та її оплати залежать обсяг і своєчасність виконання всіх робіт, ефективність використання устаткування, машин, механізмів і як результат - обсяг виробництва продукції, її собівартість, прибуток і ряд інших економічних показників. Підприємство самостійно, але відповідно до законодавства, установлює штатний розклад, форми і системи оплати праці, преміювання. Облік розрахунків за виплатами працівникам - один із найважливіших і складних ділянок роботи, що потребують точних і оперативних даних, у яких відбивається зміна чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників, виробничих витрат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-теоретичні, методичні та прикладні засади розрахунків за виплатами працівникам тривалий час знаходяться у призьмі уваги провідних вчених, серед яких вагомий вклад у вирішення даної проблеми зробили: Бутинець Ф.Ф., Дієсперов В.І., Лупенко Ю.О., Мельянова Л.В., Михайлова Л.І., Моссаковський В. В., Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Сук П.Л., Ткаченко Н.М. та інші. Проте, високий рівень актуальності питань оплати праці та складний соціально-економічний стан працівників села вимагають проведення подальших наукових досліджень у даному напрямку.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає у розробці заходів, спрямованих на удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам в аграрному підприємстві.

В контексті визначеної мети наукових досліджень, головними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- дослідження науково-теоретичних і методичних засад обліку розрахунків за виплатами працівникам у аграрному секторі виробництва;
- оцінка сучасного рівня оплати праці та використання персоналу у аграрних підприємствах Ізмаїльського району Одеської області;
- дослідження діючої системи бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам у базовому аграрному підприємстві;
- обґрунтування рекомендацій щодо напрямів удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам у аграрних формуваннях;
- пошук шляхів підвищення рівня використання персоналу сільськогосподарського підприємства.

Суб'єктом дослідження в кваліфікаційній роботі є сільськогосподарські підприємства Ізмаїльського району Одеської області та ТОВ «Дунайський аграрій», як базове аграрне формування.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам.

Предметом дослідження в кваліфікаційній роботі є теоретичні, методичні та практичні аспекти обліку розрахунків за виплатами працівникам.

Період дослідження становить 2017-2019 рр.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі використовувались наступні методи наукових досліджень: монографічний (при характеристиці організаційно-економічних аспектів розвитку підприємств району та дослідженні системи бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам), економіко – статистичний (при проведенні економічного аналізу сучасного рівня розвитку аграрних формувань), абстрактно-логічний (при розробці заходів удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам, формулюванні висновків в пропозицій), розрахунково-конструктивний, балансовий.

Інформаційною базою дослідження є річні фінансові звіти та фінансові документи суб'єкта дослідження за 2017-2019 роки, дані первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам в ТОВ «Дунайський аграрій», статистичні збірники, законодавчі та нормативно-правові акти України, матеріали досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених економістів – аграрників, опубліковані в періодичних виданнях.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні і практичному вирішенні питань, пов'язаних з розрахунками за виплатами працівникам аграрної сфери виробництва. До основних результатів наукової новизни належать:

дістали подальшого розвитку:

- обґрунтування методичних засад обліку аграрного капіталу в контексті імплементації вартісних концепцій агроменеджменту в частині відокремлення такої ділянки обліку, як облік людського капіталу аграрних формувань, який пропонується вести на рахунку 128 «Право на використання аграрного людського капіталу»;

- деталізація аналітичних рахунків 2-го порядку до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» у контексті врахування світової практики розрахунків з персоналом та використання методичних засад МСБО 19 «Виплати працівникам» (аналітичні рахунки 663.1 – 663.6).

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні прикладних положень і практичних рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам для бізнес-суб'єктів аграрного сектору.

Апробація матеріалів дослідження. Теоретичні положення і практичні результати кваліфікаційного дослідження оприлюднені на: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування і контролю» (м. Одеса, ОДАУ, 21 травня 2020р.), Міжвузівській науково-практичній студентській конференції «Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри» (м. Одеса, ОДАУ, 22 вересня 2020 р.).

Публікації. За результатами кваліфікаційного дослідження автором опубліковано 3 наукових праці загальним обсягом 1,2 ум. друк. арк., у т.ч. одна стаття у науковому фаховому виданні (0,7 ум. друк. арк.), 2 публікації у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 106 сторінок друкованого тексту, містить 24 таблиці, 22 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У першому розділі «**Науково-методичні основи обліку і аналізу розрахунків за виплатами працівникам**» досліджено сутність та форми розрахунків за виплатами працівникам з урахуванням світового досвіду, науково-правові основи розрахунків за виплатами працівникам, методичні засади аналізу використання персоналу та оплати праці в аграрних формуваннях.

Дослідження сучасних підходів до трактування сутності оплати праці показали, що найбільш розповсюдженим є визначення оплати праці як матеріальної винагороди трудового внеску працівника відповідного до кількості і якості праці, яку власник виплачує робітникові за виконану роботу. Заробітна плата – це грошовий вираз вартості і ціни робочої сили, який виплачується працівникові за виконану роботу або надані послуги і спрямований на мотивацію досягнення бажаного рівня продуктивності праці.

Бухгалтерський облік покликаний забезпечити формування повної і достовірної інформації про працю та її оплату. При цьому, цю основними завданнями на підприємстві є: своєчасний і поточний облік обсягу і якості виконаних робіт, виходу продукції і використання робочого часу; контроль за дотриманням чисельності працівників та їх участі у виробничому процесі, правильний і обґрунтований розподіл затрат праці і її оплати на виробництво продукції; своєчасне проведення розрахунків по оплаті праці. систематичний контроль за витрачанням фонду оплати праці; своєчасний розрахунок з фінансовими органами по платежам в бюджет, а також з органами соціального страхування та пенсійним фондом.

Оплата праці працівників, які перебувають у трудових відносинах з підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності і господарювання, регулюється, з одного боку, шляхом установлення державою розміру мінімальної заробітної плати; норм, гарантій і компенсацій; умов і розмірів оплати праці працівників установ та організацій, які фінансуються з бюджету; умов і розмірів оплати праці керівників державних підприємств; оподаткування прибутків працівників, з другого боку — угодами, що укладаються на державному, галузевому, регіональному рівнях та на підприємстві.

Аналіз сучасного стану розрахунків за виплатами працівникам в розрізі основних видів економічної діяльності показав, що заробітна плата в Україні сьогодні не виконує всіх властивих їй функцій. Зокрема, в аграрному секторі середній розмір оплати праці найманих працівників становить близько 88% від середньої по країні (7316 грн). Досить низьким у порівнянні з середньосвітовим та європейським рівнем залишається також мінімальна заробітна плата в Україні (5000 грн. або 172 дол. США)

У другому розділі **«Сучасний стан обліку розрахунків за виплатами працівникам в сільськогосподарських підприємствах Ізмаїльського району Одеської області»** досліджено сучасний стан економічного розвитку аграрних формувань Ізмаїльського району Одеської області, визначено місце району у аграрному потенціалі області, досліджено сучасний стан бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам, досягнутий рівень продуктивності та ефективності використання найманої праці, динаміку рівня оплати праці та витрат на найманий персонал сільськогосподарських підприємств.

В якості суб'єкта поглиблених наукових досліджень процесів обліку розрахунків за виплатами працівникам та результативності використання трудових ресурсів аграрного виробництва було обрано одне з типових сільськогосподарських підприємств Ізмаїльського району – ТОВ «Дунайський аграрій».

Проведений аналіз показує, що аграрні формування Ізмаїльського району мають у розпорядженні потужний ресурсний та виробничий потенціал (табл. 1). Сукупна вартість активів, які були залучені до аграрного виробництва бізнес-суб'єктів району, складає 1239386,1 тис. грн. та характеризується позитивною тенденцією зростання. У структурі залучених активів аграрних формувань займають місце оборотні активи, вартість яких складає 713725 тис. грн., відповідно вартість основних виробничих засобів становить 702003,2 тис. грн. Аграрні підприємства в достатній мірі забезпечені земельними ресурсами – в розрахунку на одного середньорічного працівника приходиться 159 га сільгоспугідь, зростає також рівень капіталоозброєності праці.

За результатами господарської діяльності сільськогосподарські підприємства району отримали 586,8 млн. грн. чистого доходу, 3,7 млн. грн. чистого прибутку. За останні три роки спостерігається негативна тенденція

зниження рівня ефективності функціонування агропідприємств. Рівень рентабельності знизився до 0,7%. ТОВ «Дунайський аграрій» за результатами господарювання у 2019р. в якості чистого фінансового результату одержав збиток у сумі 9,2 млн. грн., що було зумовлено різким скороченням обсягів виробництва і реалізації агропродукції та неефективною маркетинговою діяльністю товариства.

Дослідження фінансового стану показали високий рівень фінансової автономії, неоптимальну структуру капіталу та низьку ступень платоспроможності і ліквідності аграрних підприємств Ізмаїльського району та ТОВ «Дунайський аграрій».

Основною формою оплати праці в ТОВ «Дунайський аграрій» є погодинна оплата праці та відрядна. Облік розрахунків з оплати праці ТОВ «Дунайський аграрій» здійснюється на підставі типових форм, які затверджені Наказом Мінстату України №144 від 22.05.96 р. «Про затвердження типових форм первинного обліку по розрахунках з робітниками і службовцями по заробітній платі». Такими формами є: П-49 «Розрахунково-платіжна відомість»; П-50 «Розрахункова відомість»; П-51 «Розрахункова відомість»; П-52 «Розрахунок заробітної плати»; П-53 «Платіжна відомість»; П-54 «Особовий рахунок»; П-54а «Особовий рахунок»; П-55 «Накопичувальна картка виробітку і заробітної плати»; П-56 «Накопичувальна картка обліку заробітної плати».

У ТОВ «Дунайський аграрій» при нарахуванні заробітної плати здійснюють наступні нарахування та утримання: нарахування: ЄСВ-22%; Єдиний внесок на доходи працівників-інвалідів-8,41%; утримання: військовий збір – 1,5 %; ПДФО – 18 %.

Таблиця 1

**Розміри та рівень забезпеченості ресурсним потенціалом сільськогосподарських підприємств
Ізмайльського району**

Показники	С.-г. підприємства Ізмайльського району					ТОВ «Дунайський аграрій»				
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2019 р. до 2017 р.		2017 р.	2018 р.	2019 р.	2019 р. до 2017 р.	
				(+, -)	%				(+, -)	%
Площа с.-г. угідь, га	89175,0	89175,0	89175,0	0,0	100,0	1960,0	1965,0	1965,5	5,5	100,3
в т.ч. рілля, га	79335	79335	79335	0,0	100,0	1912,0	1924,5	1940,0	28,0	101,5
Середньорічна кількість працівників, осіб	615	585	562	-53	96,7	43	48	64	21,0	148,8
Вартість необоротних активів, тис. грн.	398109,0	498072,9	525661,2	127552,2	132,0	12027,0	19400,0	27914,0	15887,0	232,1
Вартість основних виробничих засобів, тис. грн.	474545,3	619697,1	702003,2	227458,0	147,9	11888,0	19064,5	28445,5	16557,5	239,3
Вартість оборотних активів, тис. грн.	641121,8	722886,9	713725,0	72603,2	111,3	27265,5	30982,5	27816,5	551,0	102,0
Авансований капітал, тис. грн.	1039230,8	1220959,8	1239386,1	200155,4	119,3	39292,5	50382,5	55730,5	16438,0	141,8
Власний капітал, тис. грн.	797555,3	938080,4	920634,0	123078,7	115,4	24754,0	30055,5	25812,0	1058,0	104,3
Позиковий капітал, тис. грн.	241675,45	282879,35	318752,15	77076,7	131,9	14538,5	20322	29918,5	15380,0	205,8
Чистий дохід, тис. грн.	784921,5	890498,6	586819,4	-198102,1	74,8	32508	45301	32104	-404,0	98,8
Чистий прибуток, тис. грн.	182995,5	147817,3	3730,0	-179265,5	2,0	11283	7592	-9125	-20408,0	-80,9
Обсяги виробництва,ц:										
- зерна	879234,8	1304462,3	706001,3	-173233,5	80,3	44918,0	40764,0	21506,0	-23412,0	47,9
- насіння соняшнику	156868,1	194664,6	108999,9	-47868,2	69,5	4974,0	6500,0	4039,0	-935,0	81,2
Припадає на 1 працездатного с.-г. угідь, га	145	152	159	14	109,7	46	41	31	-15	67,4
Припадає на 1 працездатного авансованого капіталу, тис. грн.	1689,8	2087,1	2205,3	515,5	130,5	913,8	1049,6	870,8	-43,0	95,3

Розрахунки з оплати праці в господарстві ведуть на пасивному рахунку 66 «розрахунки за виплати працівникам». На рахунку здійснюється узагальнення інформації про розрахунки з персоналом з оплати праці за всіма її видами, а також розрахунки за неодержану персоналом у встановлений термін суму з оплати праці. Рахунок 66 «Розрахунки за виплати працівникам» має субрахунки: 661 «Розрахунки за заробітною платою», 662 «Розрахунки з депонентами», 663 «Розрахунки за іншими виплатами» (табл. 2).

Синтетичний облік розрахунків з оплати праці в ТОВ «Дунайський аграрій» ведеться в Журналі – ордері № 5Б с.г., який відкривається на місяць, де відображують нараховану заробітну плату та пов'язані з нею суми відрахувань на соціальні заходи та забезпечення майбутніх витрат. Крім того, в Журналі-ордері ф. № 5 Б с.-г. виділено окремий розділ для відображення дебетових оборотів за рахунками 47, 65, 66. Підставою для відображення дебетових оборотів є Розрахунково-платіжні відомості або Книга обліку розрахунків з оплати праці. Аналітичний облік розрахунків з персоналом в ТОВ «Дунайський аграрій» ведеться за кожним працівником, видами виплат та утримань.

Таблиця 2

Господарські операції з обліку нарахування та виплати заробітної плати головному бухгалтеру в ТОВ «Дунайський аграрій» за липень 2017 року

№	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума, грн
1	Нарахована заробітна плата головному бухгалтеру	92	661	9500,00
2	Утримано із заробітної плати головного бухгалтера податок з доходів фізичних осіб (18%)	661	641	1710,00
3	Утримано із заробітної плати головного бухгалтера військовий збір (1,5%)	661	642	142,50
4	Нараховано єдиний соціальний внесок (22%)	92,91	651	2090,00
5	Сплачено із зарплати ПДФО	641	311	1710,00
6	Сплачено із зарплати військовий збір	642	311	142,50
7	Сплачено нарахування ЄСВ	651	311	2090,00
8	Видана заробітна плата головному бухгалтеру	661	301	7647,50

Основна частина персоналу агроформувань (81,7%) задіяна у галузі рослинництва, загальна кількість персоналу сільськогосподарських

підприємств Ізмаїльського району має чітку тенденцію до скорочення і складає 562 середньорічних працівників. Чисельність персоналу ТОВ «Дунайський аграрій» становить 64 особи та за останні роки збільшується внаслідок розвитку овочевої галузі та тваринництва (птахівництво і вівчарство) в товаристві.

Ефективність використання персоналу в агроформуваннях Ізмаїльського району знижується. Рівень рентабельності персоналу у 2019р. в порівнянні з 2017р. скоротився до 6,6 тис. грн. Річна продуктивність праці в сільськогосподарських підприємствах району становить 1044,2 тис. грн., в ТОВ «Дунайський аграрій» - 502 тис. грн. Поряд з цим відбувається зростання частки витрат на оплату праці в загальних операційних витратах підприємства – з 12,9% до 14,5% за три останніх роки. Спостерігається динаміка зростання розміру заробітної персоналу господарства - середньомісячний її рівень становить близько 8139,3 грн.

У третьому розділі **«Напрями удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві»** обґрунтовано шляхи удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з організації оплати праці, напрями підвищення результативності використання персоналу аграрних підприємств, розроблено проект рівня забезпечення персоналом ТОВ «Дунайський аграрій» на перспективний період.

З метою удосконалення організації обліку розрахунків за виплатами працівникам у базовому товаристві Вважаємо доцільним доповнити Наказ про облікову політику ТОВ «Дунайський аграрій» наступними аспектами: методи стимулювання, відповідальність за визначення яких, згідно з законодавством, покладена на власника підприємства, визначення форм, систем, розмірів заробітної плати та інших виплат; встановлення системи заохочення та преміювання працівників; встановлення системи нормування праці; організація документування праці та її оплати ,прядок формування резерву для виплати відпусток.

З метою удосконалення іншої первинної документації та обліку праці в господарстві пропонується доповнити «Табель обліку робочого часу» коефіцієнтами трудової участі та кваліфікації. З метою удосконалення первинної інформації та контролю з обліку праці та її оплати пропонується

підприємству використовувати особовий листок працівника. Удосконалення аналітичного обліку з урахуванням сучасних світових концепцій управління персоналом та у відповідності з рекомендаціями Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку пропонується наступна деталізація рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»: 663. Розрахунки за іншими виплатами. Поточні виплати: 663.1. Виплати за невідпрацьований час, що не підлягають накопиченню; 663.2. Виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню; 663.3. Виплати інструментами власного капіталу; 663.4. Виплати по закінченню трудової діяльності; 663.5. Виплати при звільненні; 663.6. Інші виплати, на яких пропонується відображати компенсації відпускних при звільненні та компенсація вартості житла молодих спеціалістів тощо.

Обґрунтування плану забезпечення ТОВ «Дунайський аграрій» персоналом на перспективу показав, що його кількість потрібно збільшити до 64 особи, в т.ч. до 57 осіб у галузі сільськогосподарського виробництва (табл. 3).

Таблиця 3

Рівень забезпеченості трудовими ресурсами ТОВ «Дунайський аграрій» на перспективу (2022р.)

Показники	Фактично за 2019р.	Проект на 2022р.	Проект до 2019р. (+,-)
Максимально можливий фонд робочого часу, люд-год.	105560	107445	+1885,0
Ступінь використання запасу праці, %	96,0	100,0	+0,4
Кількість працівників, зайнятих в с.г. виробництві, осіб	56	57	+1,0
в т.ч. в рослинництві	41	42	+1,0
тваринництві	15	15	0,0

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведені дослідження показали, що питання обліку розрахунків за виплатами працівникам та ефективності використання персоналу є одними з постають одними з найбільш актуальних та гострих у сучасній практиці та методології обліку.

Суб'єктом дослідження в кваліфікаційній роботі було обрано сільськогосподарські підприємства Ізмаїльського району Одеської області та ТОВ «Дунайський аграрій», як базове аграрне формування.

Проведений аналіз показує, що аграрні формування Ізмаїльського району мають у розпорядженні потужний ресурсний та виробничий потенціал. Сукупна вартість активів, які були залучені до аграрного виробництва бізнес-суб'єктів району, складає 1239386,1 тис. грн. та характеризується позитивною тенденцією зростання. У структурі залучених активів аграрних формувань займають місце оборотні активи, вартість яких складає 713725 тис. грн., відповідно вартість основних виробничих засобів становить 702003,2 тис. грн. Аграрні підприємства в достатній мірі забезпечені земельними ресурсами – в розрахунку на одного середньорічного працівника приходиться 159 га сільгоспугідь, зростає також рівень капіталоозброєності праці.

Сільськогосподарські підприємства району мають потужний економічний потенціал, проте, протягом останніх трьох років обсяги виробництва продукції визначались тенденцією скорочення. Зменшився розмір чистого доходу на 100 га сільгоспугідь на 25,2% - до 658,1 тис. грн. Зменшення обсягів виробництва і реалізації постало економічною основою зниження розміру чистого доходу від збуту, розмір якого у 2019 р. склав 586819,4 тис. грн.

Дослідження показали, що протягом 2017-2019 років спостерігається тенденція скорочення чисельності середньооблікової кількості працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві району – з 615 у 2017 р. осіб до 562 особи у 2019 р. Основою причиною такого становища є низький рівень заробітної плати найманих працівників галузі та доходів мешканців сільських територій.

Комплексне дослідження фінансового стану аграрних формувань району показали, що аграрні формування мають досить високий рівень автономії - 0,7 та фінансової стабільності – 2,9. Проте, досить низьким рівнем визначається поточний рівень їхньої платоспроможності та ліквідності.

Розраховані фінансово-господарські показники свідчать, що у сільгоспідприємствах району, в цілому, знижується рівень ефективності

господарської діяльності. Сума чистого прибутку на 1 га ріллі становила 4,7 тис. грн., що на 98% менше, ніж у 2017 р. Це зумовило негативний тренд всіх показників рентабельності господарювання агроформувань району. Сукупний рівень рентабельності фінансово-господарської діяльності аграрних підприємств району склав 0,7%.

ТОВ «Дунайський аграрій» не велике за розмірами аграрне формування, в якому загальна площа сільськогосподарських угідь в становить 1965 га, кількість середньорічних працівників – 64 особи у 2019 р. Вартість сукупних активів, залучених до процесу виробництва становить 55730,5 тис. грн., в т.ч. вартість власного капіталу – 25812 тис. грн., необоротних і оборотних активів – відповідно 27914 тис. грн. і 27816 тис. грн.

Виробничий напрям товариства характеризується як зерно-технічний. Ефективність діяльності товариства характеризується різким трендом зниження - рівень збитковості склав 30,8%.

ТОВ «Дунайський аграрій» використовує журнально-ордерну форму ведення бухгалтерського обліку з частковою автоматизацією за допомогою програми «1С:Бухгалтерія» версії 7.7. На підприємстві створено три автоматизованих робочих місця бухгалтерів, штат облікового відділу нараховує три особи. Підприємство веде бухгалтерський облік у відповідності з чинним законодавством. В господарстві розроблені і діють всі необхідні внутрішні нормативно-правові акти.

Первинний облік розрахунків з оплати праці ТОВ «Дунайський аграрій» здійснюється на підставі типових форм, які затверджені Наказом Міністерства України №144 від 22.05.96 р. «Про затвердження типових форм первинного обліку по розрахунках з робітниками і службовцями по заробітній платі». Такими формами є: П-49 «Розрахунково-платіжна відомість»; П-50 «Розрахункова відомість»; П-51 «Розрахункова відомість»; П-52 «Розрахунок заробітної плати»; П-53 «Платіжна відомість»; П-54 «Особовий рахунок»; П-54а «Особовий рахунок»; П-55 «Накопичувальна картка виробітку і заробітної плати»; П-56 «Накопичувальна картка обліку заробітної плати».

Синтетичний облік розрахунків з оплати праці в ТОВ «Дунайський аграрій» ведеться в Журналі – ордері № 5 Б с.г., який відкривається на місяць, де відображують нараховану заробітну плату та пов'язані з нею суми

відрахувань на соціальні заходи та забезпечення майбутніх витрат. Крім того, в Журналі-ордері ф. № 5 Б с.-г. виділено окремий розділ для відображення дебетових оборотів за рахунками 47, 65, 66. Підставою для відображення дебетових оборотів є Розрахунково-платіжні відомості або Книга обліку розрахунків з оплати праці.

Аналітичний облік розрахунків з персоналом в ТОВ «Дунайський аграрій» ведеться за кожним працівником, видами виплат та утримань. Для організації аналітичного обліку оплати праці в агроформуванні передбачені розрахунково-платіжні відомості (ф. № П-49) (раніше використовувалась Книга обліку розрахунків з оплати праці (ф. 44), в яких ведуть аналітичний облік розрахунків з працівниками підприємства).

В ТОВ «Дунайський аграрій», на відміну від загальних сучасних тенденцій по району спостерігається збільшення кількості персоналу, зокрема, працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві до 64 осіб (на 48,8%). Основною причиною такого становища є активний розвиток овочівництва в господарстві, яке є досить трудомісткою галуззю та потребує значних витрат живої праці. Збільшується також кількість працівників, задіяних у галузі тваринництва. В товаристві зростає обсяг виробництва приросту живої маси ВРХ, овець та розвивається яєчне птахівництво.

Протягом періоду дослідження в господарстві спостерігається зниження рівня результативності використання персоналу. Річна продуктивність праці скоротилась на 33,7% і склала 502 тис. грн. Причиною такого різкого скорочення продуктивності праці став неврожайний 2019 р. та відсутність ефективної маркетингової політики керівництва товариства, що не забезпечило пошуку вигідних каналів збуту сільськогосподарської продукції.

Аналіз показників рівня оплати праці свідчить про збільшення за період дослідження витрат на оплату праці персоналу підприємства до 6251 тис. грн. (в два рази). Спостерігається динаміка зростання розміру заробітної персоналу господарства - середньомісячний її рівень становить близько 8139,3 грн. Проте, такий розмір заробітної плати є недостатнім для відтворення робочої сили у працівників села.

З метою удосконалення системи бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам базовому аграрному підприємству було

запропоновано: доповнити Наказ про облікову політику ТОВ «Дунайський аграрій» наступними аспектами: додаткові соціальні програми виплат персоналу та введення у практику обліку відповідних субрахунків рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»), методами оцінки виплат працівникам. Основними напрямками удосконалення обліку розрахунків мають стати:

1) Удосконалення первинного обліку за рахунок доповнення «Табелю обліку робочого часу» коефіцієнтами трудової участі та кваліфікації персоналу, використання особових листів працівників.

2) для удосконалення системи синтетичного обліку агроформуванню можна рекомендувати окрім субрахунку 661 "Розрахунки за заробітною платою" впровадити більш детальні субрахунки за відповідними ознаками: залежно від сфери управління, залежно від варіантів стимулювання персоналу та видів додаткових виплат.

3) Для обліку людського капіталу працівників підприємства в межах синтетичного рахунку 12 «Нематеріальні активи» доцільно відкрити субрахунок 126 «Права на використання людського капіталу».

4) створення та облік на субрахунку 477 “Забезпечення матеріального заохочення” забезпечення на матеріальне заохочення працівників, зокрема, на виплату працівникам винагороди, допомоги, премій тощо.

З метою удосконалення організації і ведення бухгалтерського обліку на основі подальшої автоматизації вирішення облікових завдань для аграрних формувань Ізмаїльського району, зокрема, для ТОВ «Дунайський аграрій» пропонуємо до використання спеціалізовану програму MASTER версії «Кадри».

Планова кількість працівників сільськогосподарської виробничої сфери ТОВ «Дунайський аграрій» на перспективу збільшиться і становитиме 57 осіб, 42 з яких будуть задіяні у галузі рослинництва, 15 осіб – у галузі тваринництва. При цьому підприємству необхідно буде залучити ще додатково одну особу у галузі рослинництва для виробництва планових обсягів продукції овочівництва. Кількість адміністративного та обслуговуючого персоналу ТОВ «Дунайський аграрій» пропонується залишити у кількості 8 осіб. Таким чином, загальна кількість персоналу ТОВ

«Дунайський аграрій» на плановий 2022р. складатиме 65 осіб. Планові показники орієнтовані на підвищення рівня використання персоналу даного агроформування.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

*Статті у наукових фахових виданнях України, включених до
міжнародних наукометричних баз даних:*

1. Крюкова І.О., Федерка Т.М. Заробітна плата найманих працівників аграрної сфери: сучасні соціально-економічні та облікові аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2020. № 2. С. 10-18.

*Праці, які засвідчують апробацію матеріалів кваліфікаційної
роботи:*

3. Федерка Т.М. Проблемні аспекти обліку розрахунків за виплатами працівникам в аграрному секторі. Матеріали XI Міжвузівської науково-практичної студентської конференції «Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри» (м. Одеса, ОДАУ, 22 вересня 2020 р.). С. 38-41.

4. Крюкова І.О., Федерка Т.М. Облік праці на засадах соціальної відповідальності аграрного бізнесу. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування і контролю» (м. Одеса, ОДАУ, 21 травня 2020р.). Одеса: ОДАУ, 2020р. С. 63-67.

АНОТАЦІЯ

Федерка Т.М. Облік і аналіз розрахунків за виплатами працівникам у сільськогосподарських підприємствах Ізмаїльського району Одеської області. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Одеський державний аграрний університет, 2020.

Кваліфікаційну роботу присвячено удосконаленню науково-методичних аспектів організації обліку розрахунків за виплатами працівникам в аграрних формуваннях, розробці практичних рекомендацій з впровадження у господарську практику сучасних форм і методів використання персоналу, спрямованих на стимулювання та підвищення результативності аграрної праці.

У роботі досліджено дефініційні контури категорій «заробітна плата», «оплата праці», проаналізовано нормативно-правові та науково-методичні засади організації обліку і аналізу розрахунків за виплатами працівникам та використання персоналу бізнес-суб'єктів аграрної сфери суспільного виробництва.

На прикладі сільськогосподарських підприємств Ізмаїльського району Одеської області проаналізовано досягнутий рівень їх економічного розвитку, сучасний стан забезпеченості агроформувань персоналом, стан його використання. На прикладі базового суб'єкта дослідження (ТОВ «Дунайський аграрій») досліджено бухгалтерський облік розрахунків за виплатами працівникам у сільському господарстві. Проведено оцінку рівня забезпеченості сільськогосподарських підприємств трудовими ресурсами, динаміку витрат на оплату праці та тенденції заробітної плати найманих працівників у сільському господарстві.

На підставі проведених наукових досліджень обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення організації первинного, синтетичного і аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам, надано практичні рекомендації з підвищення результативності використання трудових ресурсів аграрної сфери виробництва, розроблений проект забезпеченості персоналом базового суб'єкта дослідження на перспективний період.

Ключові слова: розрахунки за виплатами працівникам, облік розрахунків за виплатами працівникам, заробітна плата, витрати на оплату праці, ПДФО, персонал, сільськогосподарські підприємства.

ABSTRACT

Federka T.M. Accounting and analysis of settlements for payments to employees in agricultural enterprises of Izmail district of Odessa region. - Manuscript.

The Thesis for Degree of master in the specialty 071 - an account and taxation. - Odessa state agrarian university, Odessa, 2020.

The qualification work is devoted to improving the scientific and methodological aspects of accounting for payments to employees in agricultural formations, development of practical recommendations for the introduction into economic practice of modern forms and methods of personnel use aimed at stimulating and improving the productivity of agricultural work.

The definition contours of the categories "wages", "wages" are analyzed, the normative-legal and scientific-methodical bases of the organization of the account and the analysis of calculations on payments to workers and use of the personnel of business subjects of agrarian sphere of social production have been analyzed here.

On the example of agricultural enterprises of Izmail district of Odessa region the achieved level of their economic development, the current state of staffing of agricultural formations, the state of its use are analyzed. On the example of the basic subject of research (LLC "Danube Agrarian") the accounting of calculations on payments to workers in agriculture is investigated. An assessment of the level of provision of agricultural enterprises with labor resources, the dynamics of labor costs and trends in wages of employees in agriculture.

Based on the research, proposals for improving the organization of primary, synthetic and analytical accounting of payments to employees are substantiated, practical recommendations are given to increase the efficiency of agricultural resources, the project of staffing the base subject for the future.

Key words: payments for employees, accounting for payments to employees, wages, labor costs, personal income tax, staff, agricultural enterprises.